

TEATER igår 13.06

Rävar vad bra! Ovana tårar i teatermörkret när demensen drabbar

Tårar på teatern – det var länge sedan. Jag torkar dem diskret i mörkret. På lördagen var det Sverigepremiär på Dalateatern – Försvinnandet, om Ellen som drabbas av demens. Vi följer skeendet, ur hennes perspektiv, en föreställning som griper tag.

För att låna ett grepp ur pjäsen: Rävar vad bra!

Inledningsvis, ett tack till skådespelaren Eleanora DeLoughery Nordin som hittade pjäsen under en workshop på amerikanska östkusten. Ett riktigt fynd som hon tog den med sig hem över Atlanten och översatte. Det blir guldstjärna – för fyndet och den tidlösa försvenskningen. Och särskilt för hr hon hanterat nonsenspratet – obegripligt, samtidigt som vi anar sammanhangen. Det är där rävarna kommer in.

Ett lågmålt kammarspel, replikerna är det viktiga i Dalateaterns senaste uppsättning. I centrum Ellen som spelas av Maria Selbing, övriga från vänster Yngve Sundén, Caroline Rehndahl, Eleanora DeLoughery Nordin och Susanne Hellström.

Per Eriksson

Ett bra manus alltså, som regissören Åsa Ekberg förvaltat väl, det är ett lågmålt kammarspel utan stora gester.

En pjäs som berör – låter som en floskel, men det är sant. Varje år insjuknar uppemot 25 000 svenskar i en demenssjukdom. De allra flesta är äldre, var femte person över 80 år är drabbad. Det totala antalet demenssjuka i Sverige beräknas till närmare 160 000 personer, så det finns många anhöriga.

Mormor Ellen berättar om mammas barndom för barnbarnet, men är det verkligen rätt barndom? Maria Selbing, Eleanora

Mormor Ellen berättar om mammas barndom för barnbarnet, men är det verkligen rätt barndom? Maria Selbing, Eleanora DeLoughery Nordin och Susanne Hellström.

Per Eriksson

Vem blir vi när vi tappar egenskaper och minnen? Det är väl pjäsens grundfråga.

”Du blir av med det som inte är du, små bubblor som svävar iväg” säger Doktor Klar – en kamrat, ett hjärnspöke eller Ellens goda fe i demensdimman, Caroline Rendahl gör en fin Tingeling-figur, en tröstare när Ellen inte längre förstår vad dottern och barnbarnet säger.

Som stjärnor små på himlen blå de blinka till varann, så gör du och jag min vän för kärleken... den folkvisan återkommer i pjäsen – kärlek iett kallt universum, distans och närhet. Och Gunnars Axelsson Fisks vokalmusik kompletterar skeendet utan att ta över.

I centrum står alltså Ellen, lysande gestaltad av Maria Selbing. Det är alltid svårt med superlativer, men Selbing ÄR sin roll – ledig, avspänd, trovärdig – den

stridiga kvinnan som tappar självförtroende och kraft, som krymper och skrumprar när de där små bubblorna svävar iväg.

Och det är den demenssjukas värld vi får följa med in i. Det börjar med små glapp och missförstånd, hon blandar ihop dotterns barndom med systemen, hon går vilse i vinterkvällen, känner inte igen den gamla tanten i spegeln, tappar ögonblick, månader och år.

Ellen går från stridslysten förnekelse, hon har alltid haft örnkoll, till ångestladdad förtvivlan när hon inser att hon är på väg in i dimman, och när hon väl släppte greppet infinner sig en sorts sorglöshet – hon vet inte längre vad hon ska bevisa.

Mamma som inte längre är mamma. Dottern (Susanne Hellström) måste hantera sin egen irritation och sorg, och mammans

Mamma som inte längre är mamma. Dottern (Susanne Hellström) måste hantera sin egen irritation och sorg, och mammans (Maria Selbrin)

Per Eriksson

Övriga skådespelare har mindre men viktiga roller, som de vårdar väl. Yngve Sundén är den lufsiga och snälla maken, som ser sin livskamrat förändras, upptäcker en osynlig vägg mellan dem. Susanne Hellström är dottern som kämpar med vardagen, med rädslan och irritationen, och som vill ha sin mamma tillbaka.

Eleanora DeLoughery Nordin är barnbarnet som inte riktigt orkar engagera sig, tills hon hittar mormor med en blänkande kniv. Fast det kanske inte är den välbekanta tonåringen då, utan en av dessa figurer som dyker upp i Ellens hjärna. Det kan man inte riktigt veta.

LÄS MER om förberedelserna inför premiären här.

LÄS MER: Turnerande säsong för Dalateatern.

LÄS MER om Dalateatern på dt.se

Långtidsminnet finns kvar, Ellen minns människorna i albumet bättre än maken. Yngve Sundén och Maria Selbing.

Långtidsminnet finns kvar, Ellen minns människorna i albumet bättre än maken. Yngve Sundén och Maria Selbing.

Per Eriksson

Fakta om Försvinnandet

Originallets namn: Absence av Peter M. Floyd

Översättning: Eleanora DeLoughery Nordin

Regi: Åsa Ekberg

Scenografi och kostym: Ulla Dahlström

Musikansvarig: Gunnar Axelsson Fisk

Skådespelare: Eleanora DeLoughery Nordin, Susanne Hellström, Caroline Rendahl, Maria Selbing, Yngve Sundén

Föreställningar: Premiär 11/2, föreställningar på Dalateatern 14/2-25/2, turné i länet 2/3-5/4. Hösten 2017 turnerar föreställningen med Riksteatern i Sverige.

Ragna Fahlander

023-936 05

ragna.fahlander@mittmedia.se

